

EESTI LOODUS

Merepõhja kooslused

Maa- ja meremärgid
Metsakuivendus ja aasta muld
Seente pildistamine

ISSN 0131-5862 (trüki)
ISSN 2228-3692 (võrgu) (aadress)
(aadress) (aadress) (aadress)

67. aastakäik Nr 10, oktoober 2016

www.eestiloodus.ee

2 Toimetaja veerg

3 Sõnumid

11 EL küsib: vastavad Markus Vetemaa ja Georg Martin

12 Mida varjab meri?

Katarina Oganjan, Greta Reisalu, Georg Martin, Kristjan Herkül ja Kaire Torn tutvustavad uuemaid uurimusi, mille tulemusel on märgatavalt paranenud teadmised meie rannikumerest

18 Naissaare mets ja teised maamärgid

Toivo Meikar meenutab varasemaid Eesti tuntumaid navigatsioonimärke, eelkõige Tallinna ümbruse laevateedel

24 Metsakuivendusest: harpuuniga puidu jahtimine ja haavade ravimine

Liina Remm võtab üldpildina kokku metsa kuivenduse laiaulatusliku mõju kooslusele

32 Tänavuse aasta muld on rabamuld

Raimo Kõlli kirjeldab Eesti rabades levinud mullatüüpi ja arutleb soode taastamise vajalikkuse üle

38 Huvitav Eesti: Väike-Palkna on Eesti sügavaim piiriveekogu

Timo Palo viib lugeja Läti piiri äärde, kus asub Eesti sügavuselt teine, kuid üsnagi vähe tuntud järv

40 Poster: Kauro Kuik

42 Intervjuu: Infotehnoloogia annab geografile uued töövahendid. Geograaf Anto Aasat küsitlenud Toomas Kukk

48 Tööjuhend:

Seente lugu pildis: kuidas pildistada ja valida seenefotosid? Urmas Tartes ja Arne Ader annavad soovitusi, mismoodi teha

52 Reisikiri: Strandža: jääajaeelne muuseum Bulgaarias

Tapio Vares kiidab Kagu-Bulgaarias asuvat umbes Hiiumaa suurus loodusparki, kus võib kohata Euroopas haruldasi pontilisi taimekooslusi

56 Matkarada: Populaarse Pangodi varjulised metsarajad

Helen Külvik soovib käia ja puhata Tartumaal kaunite järvedega piirkonnas

62 Üks Eesti paigake:

Emajõe Suursoo kui paopaik Juhani Püttsepp käis koos Urmas Kallaga soosaartel, mis viimati pakkusid varjupaika metsavendadele pärast teist maailmasõda

64 Kes keda Peipsis sööb? Stabiilsete isotoopide meetod veekogude toiduahelate uuringutes

Eva Sikemäe ja Helen Agasild tutvustavad uuemaid tulemusi Peipsi järve toiduahelate tundmaõppimisel

67 Raamatud

68 Tiit Kändleri essee: Keskkonnamüüdid elatuvad toetusrahast

72 Tööjuhend: pohlak purki!

Triin Nõu kiidab pealtnäha lihtsat ja kõigile teada tegevust, pohlamoo tegemist

74 Kroonika

78 Mikroskoop

79 Ristsõna

80 Ajalugu, sünnipäevad

Mereelupaigad on sama väärtuslikud kui maised põlismetsad

Tänavu on merekultuuri aasta. Nõnda vaatab ka Eesti Loodus merele ja merre, küll oma vaatevinklist, keskendudes loodusele. Ilmselgelt on merega seotud kultuur saanud alguse sellest, kuidas aegade vältel on merd kui looduskeskonda tundma õpitud ning mõistetud.

Möödunud kuu ajakirjas tegime mereteemaga algust, usutledes Mart Jüssit. Selles intervjuus ei ole kõne all üksnes hülged, vaid ennekõike see, kuhu oleme jõudnud, järgides omal ajal levinud ettekujutust, et loodus kannatab kõike.

Kahjuks on Läänemeri väidetavalt ikka üks maailma reostatuim meri. Mart Jüssi tõdemusel on meri liiga keeruline keskkond, et öelda täpselt, milline on selle seisund praegu. Paremini saame olukorda kirjeldada selle najal, milliseid muutusi on viimaste kümnendite jooksul märganud.

Et meri on loodusteadlastele keerukas uurimiskeskkond, nendivad ka oktoobrinumbri avaloo autorid, kes vaatavad mere põhja. See on võrd-

lemisi tundmatu maailm, sest sügavustes tehtavad uuringud eeldavad erivahendeid. Ühtlasi on seda keskonda märksa kulukam ja aeganõudvam uurida kui näiteks rohumaid või põlismetsa maismaal. Sestap on arusaadav, miks teame Eesti mereala elupaikade kohta väga vähe.

Mereelupaikade seisundi hindamisega on sama lugu: neid tuleks aastaid ja aastakümneid jälgida, et saaks öelda, kas on hästi või on põhjust muretseda. Põhitähelepanu on seejuures kindlasti mere kõige mitmekesisemal osal: rannikumere põhja elupaikadel. Kaitset vajava elupaigatüübi hulgas on ka liivamadalad, sealhulgas Kassari lahe liivamadalal leviv põhjale kinnitumata agarikukooslus. See on maailmas ainulaadne elupaik, sest on teada vaid Kassari lahes.

Kõnealuse koosluse olemasolu on tulnud päevakorda ka Väikese väina teetammi vaidluses. Mereteadlaste arvates ei ole kasu sellest, kui mere seisundi parandamise nimel tammi sisse avad rajada. Väidetavalt võib sel olla ka halb mõju: vesi pääseb vabamalt liikuma ja muutunud oludes võib haruldane agarikuväli hävida. Muretseda ei tule mõistagi üksnes ühe liigi pärast: agarikule kinnituvad teisedki vetikad, kes ei suuda liivasele põhjale kinnituda. Veel on seal hea olla selgrootutel, räimedki kasutaks seda edaspidigi kudemispaigana.

Ent mis mõnele halb, võib teistele osutada päästerõngaks. Seega tuleb vaid tõdeda, et pole midagi keerulisemat kui looduskeskkond. Alati on mõistlik põhjalikult aru pidada. Ja seejuures kuulata, mida arvavad eri valdkondade asjatundjad.

Foto: Timo Palo

Katri Palo

EESTI LOODUS

67. aastakäik Nr 10, oktoober 2016

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post toimetus@el.loodus.ee
tel 742 1143

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, tomkukk@gmail.com

Toimetaja **Helen Külvik**
529 4033, helen.kylvik@gmail.com

Toimetaja **Juhan Javois**
5661 0851, juku@ut.ee

Toimetaja **Katre Palo**
521 8771, palo.katre@gmail.com

Sõnumitoimetaja **Toomas Jüriado**
742 1143, toomas.juriado@el.loodus.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
742 1186, monika.salo@el.loodus.ee

Küljendamine **Raul Kask**
raul@ww.ee

Väljaandja: **MTÜ Loodusajakiri**
Endla 3, Tallinn 10122

Vastutav väljaandja **Triinu Raigna**
triinu@loodusajakiri.ee

Tellimine ja info **Triin Nõu**
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaamijuht **Helen Lehismets**
610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2016

Summaries of some articles can be found at our web site www.eestiloodus.ee

Trükitud trükikojas Printall

